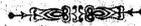

ἔκαμε θόρυβο ἔς τὸ καιρὸ τους. Ἡ συνήθεια, ἡ παράδοση καὶ ἡ πείρα δὲν μᾶς μαθαίνουν νὰ εἴμαστε εὐτυχεῖς. Ἡ ἐπιστήμη τῆς Εὐτυχίας συνίσταται σὲ μιὰ προσεχτικὴ ἔρευνα τῶν ὄρων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἡ κοινὴ ἠθικὴ, ἡ θρησκευτικὴ ἠθικὴ, ἡ ἠθικὴ τῶν σοφιστῶν, ὅλες οἱ ἠθικὲς τῶν διαφόρων δοξασιῶν, τυφλὲς καὶ ἀβέβαιαι, πρέπει ν' ἀφήσουν τὴν θέσιν τους ἔς τὴν νέαν φιλοσοφίαν, τὴν φιλοσοφίαν τοῦ ἀγαθοῦ, τὴν θεωρητικὴν καὶ πραχτικὴν, οὐσιωδῶς ζωντανήν, ποὺ δὲν εἶνε μιὰ ματιὰ ἐπὶ τῶν πραγμάτων, μιὰ ἀφαίρεση, ἓνα σύστημα προσωρινόν, ἀλλὰ κάτι τι ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὴν ἴδιαν ζωὴν, γιὰτὶ φιλοσοφία θὰ εἶπῃ ζωὴ καὶ πρέπει νὰ ζῆ κανεὶς μὲ πλήρη συνείδησιν καὶ γιομᾶτος εὐτυχία.

Ἄϊδου λοιπὸν ἡ ἰδέα ποὺ οἱ περισσότεροὶ τῶν ἀνθρώπων σχηματίζουν γιὰ τὴν Ἐπιστήμην, λέγει ὁ Σωκράτης ἔς τὸν Πρωταγόραν τοῦ Πλάτωνος. Πιστεύσαν πῶς τῆς λείπῃ ἡ δύναμις καὶ ὅτι προορισμός της δὲν εἶνε νὰ κυβερνᾷ καὶ νὰ ἄρχῃ. Φαντάζονται ἀπεναντίας πῶς συχνὰ τῆς ἀρέσει νὰ εὐρίσκεται μέσα σὲ κάποιον ἄνθρωπον, χωρὶς νὰ εἶνε αὐτὴ ποὺ ἄρχῃ, ἀλλὰ κάτι τι ἄλλο, πότε ἡ ὀργὴ καὶ πότε ἡ ἡδονή, πότε ὁ πόνος καὶ κάποτε ὁ ἔρωτας, συχνότερα ὁ φόβος, ἀντιπροσωπεύοντας ἔτσι τὴν ἐπιστήμην ὅπως μιὰ σκλάβαν ποὺ ὄλα τὰ πᾶθη σύρουν σ' τὸν δρόμον τους ὅπως τοὺς ἀρέσῃ. Ἐχεις γι' αὐτὴ τὴν ἴδιαν ἰδέαν ἢ κρίνεις πῶς ἡ ἐπιστήμη εἶνε ἓνα ὠραῖο πρᾶγμα καμωμένον γιὰ νὰ κυβερνᾷ τὸν ἄνθρωπον; ἢ ὅποιος δήποτε ἔχει τὴν γνώσιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ δὲν θὰ νικηθῇ ποτὲ ἀπὸ ὅ,τι δήποτε καὶ δὲν θὰ κάμῃ ἄλλο πρᾶγμα ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ ἡ ἐπιστήμη τοῦ διατάζει; ἢ ἐπὶ τέλους ἡ διάνοια εἶνε ἀρκετὴ γιὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ κάθε εἶδους ἐπίθεσιν;—Σωκράτη, ἀπαντᾷ ὁ Πρωταγόρας, τὸ πρᾶγμα μοῦ φαίνεται τέτοιον ὅπως τὸ λέγεις καὶ θὰ εἴταν γτροπὴ γιὰ μένα, πότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον, νὰ μὴ ἀναγνώρισῃ τὴν ἐπιστήμην ὡς τὴν πῖν ἰσχυρὴν ἀνάμεισιν ἔς τοὺς ἀνθρώπους.

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΡΔΑΣ

(Διήγημα)

Ἡ γνωριμία τοῦ Κώστα Λαρδά μὲ τὴν Κικὴ Γεωργαλά, εἶχεν ἀρχίσῃ πρὸ καιροῦ, πρὸ δυὸ ἢ δυόμισιν χρόνων, οὔτε αὐτὸς δὲν μποροῦσε καλὰ νὰ ὀρίσῃ. Ἐνόμιζε, ὅτι τὸν ἀγαποῦσε ἡ ψηλὴ καὶ μελαχρινὴ κόρη. Αὐτὸ γιὰ νὰ τὸ πιστεύσῃ εἶδε πολλὰ δείγματα ἀγάπης, καθὼς ἔλεγε στὸν ἑαυτό του καὶ κάποτε στοὺς φίλους του. Καὶ ὅτι τὸν ἀγαποῦσε ἦταν ἀλήθεια. Ἡ μελαχρινὴ Κικὴ ἂν κάποτε

έστρεψε τὸ κεφάλι της καὶ κύταζε κάποιον ἄλλον, ἦταν γιὰ μιὰ ματιά.

Μιὰ μέρα ὁ Κώστας ἔκαμε ἓνα τόλμημα ποῦ κίνησε τὴ λύπη της καὶ τότε αἰσθάνθηκε τὴν ἀγάπη της νὰ δυναμώνη. Ὁ Κώστας τὴν ζήτησε ἀπ' τὸν πατέρα της. Ὁ χονδρὸς πλούσιος μὲ περιφρόνησι, ποῦ ὅσω νὰ τὴν ἔκρυβε φαινόταν, τοῦ ἀπήντησε, ὅτι δὲν σκέφθηκε ἀκόμη νὰ τὴν παντρέψῃ, εἶνε μικρὴ ἀκόμη.

Ἡ κόρη, ἡ ὁποία εἶχε ἄλλη γνώμη ἀπ' τὸν πατέρα της, καὶ πίστευε μάλιστα, ὅτι πολὺς καιρὸς περνοῦσε χαμένος, καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ πολὺ καιρὸ πίστευε ὅτι ἦταν μεγάλη, καὶ ἓνα ἄλλο σπουδαιότερο, ὁ ἔρωσ τὴν εἶχε κάμη σοσιαλιστή, ἐφύμωσε. Φαντάσθηκε τὴ λύπη τοῦ Κώστα καὶ εἶδε ἀπ' τὸ παράθυρο τὴν ἀπελπίσια του καὶ μιὰ λύπη μεγάλη τὴν κυρίευσε γιαυτόν. Αὐτὴ ἡ λύπη ἦταν ἡ ψυχὴ τῆς ἀγάπης! Ἴσα μὲ τότε ἡ ἀγάπη της δὲν εἶχε ψυχὴ, ἦταν ἀψυχή ἀγάπη· τώρα ἡ λύπη τῆς ἔγεινε ψυχὴ! Ὁ Κώστας σχεδὸν τὸ ἐνόησε καὶ πάλι εἶδε νὰ πετᾷ γύρω του ἡ ἐλπίδα! Ὁ κχιρὸς ὅμως περνοῦσε. Ἦρθε τὸ καλοκαίρι. Ὁ χονδρὸς πλούσιος, ὁ πατέρας τῆς Κικῆς δὲν κοιμᾶτο ἀγρυπνοῦσε. Αὐτὸς παληὸς ἐραστής ἐκαυχόταν ὅτι γνῶριζε τῆς γυναῖκες καὶ εἶχε σκεφθῆ πῶς νὰ πολεμήσῃ τὴν ἀγάπῃ τῆς κόρης του. Μὲ τὴ βία; Ὁχι! Πάει πρὸ βαθειά! Μὲ τὸ καλὸ; Ὁχι! Καὶ εἶνε κίνδυνος νὰ πεισθῆς ἀντὶ νὰ πείσης· ὑπάρχουν ἄλλα καὶ ἄλλα μέσα καὶ ὁ χονδρὸς Γεωργαλᾶς σκεπτόταν νὰ τὰ βρῆ καθισμένους στὸ γραφεῖό του κὼν τὰ κυτᾶζοντας τὰ σύννεφα ποῦ ἴσα βουνά, θηρίζ, βράχοι χιονισμένοι τρέχανε στὸν οὐρανό. Ὅταν ἀκουγε ὅτι ἡ κόρη του εἶχε ποнокέφαλο καὶ δὲν μπορούσε νὰ πάῃ στὸ τραπεζί, ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του·

—Καὶ αὐτὴ ἀγαπᾷ θερμὰ ἴσα καὶ μένα!... Εἶνε ὁ ἴδιος ἐγώ.

Ὅταν σκεπτόταν πῶς νὰ τῆς ξεριζώσῃ αὐτὸ τὸ πάθος, καὶ εἶχε σκεφθῆ ἓναν τρόπο, χωρὶς νὰ τὸ πῆ καλὰ ἔλεγε, δίνοντας ἐλπίδες στὸ σχέδιό του·

—Θερμὴ ἀγάπη, ἀλλὰ ὄχι βαθυά, ἀπὸ πάνω ἢ φλόγα καὶ ἀπὸ κάτω ἢ στάχτη, καθὼς εἶχα ἐγώ. Ἐπάνω ὁ κύριος Γεωργαλᾶς γνῶριζε τὸν ἑαυτὸ του καὶ ὄχι τῆς γυναῖκες καθὼς ἔλεγε.

Μιὰ μέρα εἶπε νὰ ἐτοιμαστοῦνε γιὰ τὴν ἐξοχή. Ὁ Γεωργαλᾶς ἦτο χῆρος καὶ ἓνα μόνο παιδί εἶχε τὴν Κικῆ.

Ἡ κόρη ἀφοῦ ἔκλαψε τὴ νύχτα καὶ τὴν ἡμέρα ἔστειλε πλῆθος φιλήματα καὶ ἓνα γράμμα στὸν Κώστα, ἐτοιμάσθηκε γιὰ τὸ ταξεῖδι. Ὁρκίσθηκε νὰ μὴ κυτᾶξῃ ἄλλον ἀπ' τὸν Κώστα. Εἶχε κάμη καὶ ἄλλους ὄρκους, ἀλλὰ αὐτὸς ἦταν ὁ καλὸς της! Τὴν ἡμέρα ποῦ ἔμαθε, ὅτι ὁ πατέρας της τὴν ἀρνήθηκε στὸν Κώστα, ὤρκισθηκε νὰ πάψῃ νὰ γελά καὶ ἀκόμα νὰ χαμογελά! Ἀλλὰ αὐτὸ ἂν καὶ ἔγεινε αἰτία νὰ θυμώσῃ πολλὰς φορὰς μὲ τὸν ἑαυτὸ της, δὲν μπόρεσε νὰ τὸ κρατήσῃ. Τώρα ὅμως τὸ ὤρκισθηκε γιὰ καλὰ. Ὁ πατέρας της τί θὰ ἔκανε· ἄμα ἔβλεπε ἔτσι;

Ὁ Γεωργαλᾶς ἴσθην ἐξοχή εἶχε νοικιάσῃ ἓνα ὠραῖο σπητάκι μὲ στέγη ὅμοια

μέ κοῦκο παληάτσου, μέ κήπο, κούνια στὰ κλαδιά ενός μεγάλου δένδρου, καί θέα καλή. Κοντά εἶχε μία λίμνη.

Ὅταν ἔφθασαν ἐκεῖ, τὸ ἄστρο τῆς πρωίας ἄσπριζε σὰ νὰ κρύωνε στὸ ψυχρὸ ἀεράκι, ποῦ ἄρχισε νὰ φυσᾷ. Ἡ λίμνη ἦταν σκεπασμένη ἀπὸ ἓνα ἀέρινο πέπλο σὰ νὰ τὸν εἶχαν ἀφήσει ἐκεῖ ἡ νεράιδες τῆς λίμνης, ὅταν στὸν ἐρχομὸ τῆς ἡμέρας βυθισθῆκαν στὰ νερά.

Τῆς ἔκανε τῆς Κικῆς καλὴ ἐντύπωση, ἡ καρδιά της χτύπησε.

Κουρασμένη ἔπεσε στὸν ὕπνον μόλις ἔφθασαν στὸ σπήτι.

Ἦταν κοντὰ τὸ μεσημέρι, ποῦ ξύπνησε. Πῆγε στὸ παράθυρο καί κτύταξε ἔξω.

Ὁ ἥλιος ἀπλώνετο, κύκλωνε παντοῦ. Εἶδε τριανταφυλλίες, γαρουφαλλίες καί ἄλλα πλῆθος λουλουδία. Εἶδε τὰ σχοινιά μιᾶς κούνιας, ποῦ τῆς φάνηκαν σὰ νὰ φώναζαν—Ἐδῶ εἶμαι! Φαντάστηκε τὸν ἑαυτὸ της νὰ πηδᾷ... Κάτι μπῆκε στὴ μέση καί σταμάτησε τὴ χαρά. Ἐμπόδισε τὴ καρδιά της νὰ πετάξῃ πρὶν αὐτὴ πετάξῃ στὴ κούνια. Αὐτὸ ἦταν ἡ ἀγάπη της, ποῦ μπῆκε ἐμπρός, παρουσιάστη σὰ φάντασμα! Καί αἰσθάνθηκε ἔξαφνα λύπη γι'αυτὸ. ὦ, ἂν δὲν ἀγαποῦσε! Ὅταν εἶδε τὸν πατέρα της, τὸ αἶσθημα αὐτὸ εἶχε κρυφθῆ καί παρουσίασε στὸν πατέρα της πρόσωπο μελαγχολικὸ γιὰ κάποια ἐνθύμησι.

Πέρασαν μέρες. Ὁ νοῦς της ἔτρεχε ἐκεῖ πέρα μακριὰ σένα δωμάτιο ἀντικρυ στὸ σπήτι της, μέ πράσινα παραθυρόφυλλα. Ἐβλεπε πάλι τὴ μιὰ γρούλια, τοῦ παραθυροφύλλου, ποῦ ἔλειπε, τὸν κίτρινο τοῖχο. Ἐνα πρῶτὸ καθὼς ἦταν στὸ δῶμα, εἶδε ἓναν νέο στὸν δρόμο. Φοροῦσε καλοκαιρινὰ σταχτιά ροῦχα καί καπέλο ψάθινο. Τὴν εἶδε καί ἑκεῖνος. Ὁ ἥλιος τὸν χτυποῦσε στὸ πρόσωπο, πλάγιως, καί τὸν ἔκανε νὰ ἔχη ἀπ' ἐπάνω τὸ ἓνα του χέρι γιὰ νὰ προφυλαχθῆ.

Στὸ νοῦ της ἐφάνη ὁ Κώστας. Τὸ παράθυρό του τὸ πράσινο, ὁ κίτρινος τοῖχος.... Ἐκανε πρὸς τὰ μέσα. Ὁ νέος πέρασε. Αὐτὴ θέλησε νὰ δῆ πάλι, ἀλλὰ κρατήθηκε. Ἐστάθη λίγο. Ἐξάφνα καθὼς ἔκανε νὰ φύγῃ χωρὶς νὰ τὸ σκεφθῆ, γύρισε καί εἶδε. Ὁ νέος ὅμως δὲν ἦταν στὸ δρόμο πιά!

Τὴν ἄλλη μέρα πάλι εἶδε τὸν νέον αὐτόν. Αὐτὸς τώρα πέρασε χωρὶς νὰ κυτάξῃ. Σὰ νὰ δυσχεροστήθηκε ἡ Κικὴ, ἡ ἄρχισε νὰ δυσχεροστήται, ποῦ ὁ νέος πέρασε χωρὶς οὔτε ματιὰ νὰ ρίξῃ, ἀλλὰ μέ μιᾶς εἶπε:

— Ὅριστε!.... Καλλίτερα!

Το—Ὅριστε—ἦταν γιὰ τὴν ἐπιθυμία, ποῦ εἶδε νὰ κινῆται μέσα της.

Τὸ μεσημέρι ἀκουσε τὸν πατέρα της νὰ λέγῃ.

— Γνώρισε σήμερα ἓνα νέο γείτονα μας. Κάθεται δῶ κοντὰ πέρα λίγο ἀπ' τὸ σπήτι μέ τὴν μεγάλη κλιματαργία....

Ὁ Γεωργαλᾶς καθὼς ἔλεγε αὐτὰ, εἶδε τὸ πρόσωπο τῆς κόρης του νὰ πέρνῃ

ένα ύφος, να ζαρώνη τὰ φρύδια και να γυρίζη λίγο τὸ πρόσωπό της ἀλλοῦ, σὰ νὰ ἔλεγε :

— Ὅριστε μας γιὰ γαμπρό !

Και ὁ Γεωργαλάς τελείωσε ἔτσι :

— Καλὸς νέος, ἀλλὰ πολὺ ιδιότροπος ! Τοῦ εἶπα νὰ ἔρθη νὰ περάσουμε καμμιὰ ὥρα μαζί ἀλλὰ αὐτὸ ἀπόφυγε μὲ τρόπο ! τοῦ ἀρέσει νὰ γυρίζη μόνος !...

Τὸ πρωτὶ τῆς ἄλλης μέρας πάλι τὸν εἶδε. Σήκωσε τὸ κεφάλι του τὴν εἶδε και τὸ κατέβασε γρήγορα σὰ κάποια ἐνθύμηση νὰ τὸν βίασε νὰ τὸ κάνη.

Ὅλη τὴν ἡμέρα μέσα στὸ νοῦ της παρουσιαζόταν, χωρὶς τὴν ἀδειά της και ἡ μορφή τοῦ νέου. Τὸ καπέλο του τὸ ψάβινο μὲ τὸ μπροστινὸ μέρος κατεβασμένο, ὁ λαϊμοδέτης του ποῦ τὸν ἀνέμιζε ὁ ἄνεμος πάντα ἦτο ἐμπρὸς της. Καθὼς τῆς φαινόταν ἀπ' τὴ φορεσιὰ ἦτο πλούσιος νέος. Θαμπὰ ἔκανε τὴν ἐμφάνησί της μία σκέψις. Ἄν ἦτο αὐτὸς δὲν θὰ ὑπῆρχον ἐμπόδια!

Μιὰ μέρα ἀπήντησαν τὸν νέο στὸν δρόμο. Ὁ πατέρας της τὸν σύστησε. Ἐρχόταν ἀπ' τὴ λίμνη και φοροῦσε ὑποδήματα ἄσπρα. Γλυκὸς νέος. Αὐτὸ τὸ σκέφθηκε, ἀλλὰ μαυτὸ θυμήθηκε τὸν Κώστα και εἶπε ὅτι μόνον αὐτὸν θὰ ἀγαπᾶ !

Ὁ νέος αὐτὸς πῆγε μιὰ βραδυὰ στὸ σπῆτι. Τὸν εἶχε παρακαλέση ὁ πατέρας της πολὺ. Ἦξερε φλάουτο. Τὴν εἶδε, ποῦ ἔπαιζε πικάνο και εἶπε, ὅτι και αὐτὸς παίζει φλάουτο. Ὁ πατέρας τῆς Κικῆς τὸν παρεκάλεσε εὐθὺς νὰ πάη νὰ τὸ φέρη. Αὐτὸς πῆγε και τὸ πῆρε. Ἐπαιξε μαζί μὲ τὴν Κικῆ. Ἐκανε πολὺ ζέστή κείνο τὸ βράδυ. Τὰ παράθυρα και τῆς πόρτες τῆς εἶχαν ἀνοιχτές. Ἐπαιξαν μέρη ἀπὸ ὀπερέτες. Ὁ νέος, ὁ ὁποῖος λεγόταν Ἀριστείδης ἔπαιζε πολὺ γλυκὰ και καλὰ. Ὅταν ἔπαυαν ἀκουγαν ἕνα τραγούδι νυχτερινοῦ ἐντόμου. Ἡ μορφή τοῦ Κώστα χάθηκε και ἂν παρουσιάσθη παρουσιάσθη μισοσβυσμένη σὰ ζωγραφιὰ παλιὰ και διελύθηκε λήγορα.

Κεῖνο τὸ βράδυ ἦταν σωστὴ βραδυὰ, ὄχι ἔρωτος, ἀλλὰ ἡδονῆς. Φύλλο δὲν κινώταν κ' ὄλα ἦσαν σὰ ναρκωμένα, λιγωμένα ἀπὸ λάγνο σφίξιμο ἔρωτικό, ἡδονικό !

Ἡ Κικῆ εἶδε τὸν νέο. Αὐτὸς δὲν τὴν ἔβλεπε. Εἶδε τὸν πατέρα της νὰ στέκεται και νὰ ἀκούη. Τὴν ἐνόηλε. Ἐκεῖ ποῦ στεκόταν τῆς φάνηκε νὰ σκίαζε τὴν ψυχὴ της. Ὁ πατέρας της βγῆκε στὸν ἐξώστη. Ἡ Κικῆ στράφηκε πάλι στὸν Ἀριστείδη. Αὐτὸς τὴν εἶδε. Σταμάτησε.

— Ὡαία τὰ καταφέραμε, σὰ σωστοὶ ἀρτίστες ! τῆς εἶπε χαμογελῶντας.

Τοῦ χαμογέλασε και αὐτὴ χωρὶς νὰ ἀπαντήση. Ἐπαψε νὰ παίζη και στράφηκε. Μιὰ μυρουδιὰ ἀνέβαινε ἀπ' τὸν κῆπο και τὸ τραγούδι τοῦ ἐντόμου ἀκούστηκε δυνατὰ, καλὰ. Αἰσθάνθηκε ἕνα φύσημα ἀέρος στὸ λαίμο της ἐλαφρὸ ἀλλὰ θερμὸ σὰν πνοή. Τὰ κλαδιὰ τῶν δένδρων σὰν νὰ σηκωνώντουσαν, ἐχωρίζοντο ἀπὸ

σφίξιμο, από ἀγκάλιασμα ἐκινήθησαν και μέσα ἀπ' αὐτὰ ἔλαμψε ἓνα ἄστρο. Ὁ πατέρας της φάνηκε νὰ περπατᾷ σιγὰ στὸν ἐξώστη.

—Τί ὠραία βραδυά! εἶπε ὁ νέος.

—Ναί, ὠραία! εἶπε και αὐτὴ και ἀνέπνευσε βαθυὰ τὸν ἀέρα, τὸν γεμάτο μυρουδιές.

Ὁ πατέρας της πέρασε. Φωτίσθηκε καλὰ ἀπ' τὸ φῶς, ποῦ ἔπεφτε ἔξω ἀπ' τὰ κερὰ τοῦ πιάνου, και ρίχνοντας μιὰ ματιὰ μέσα ἐχάθη.

—Ἐνα ἀεράκι ὠραῖο! Ἐρχεται ζεστὸ ὁμως!...

—Ναί, ναί! εἶπε αὐτὴ και ἐκύταξε τὰ κλαδιὰ! Μέσα ἀπ' αὐτὰ εἶδε τὸ ἄστρο νὰ λάμπη. Ὁ πατέρας της πάλι φάνηκε, ἔπειτα δὲν ξαναφάνηκε. Τὸν ἀκουσε κάτι νὰ λέγη στὸν κηπουρὸ ἔπειτα νὰ κατεβαίνει τὴ σκάλα.

Τὴν εὐχαρίστησε αὐτό. Ἡ κάθε ἐμφάνησις τοῦ πατέρα της ἦταν ἓνα ἐμπόδιο σὲ κάτι, ποῦ ἔτρεχε στὸ αἷμα της...

Τὰ φύλλα ἐκινουῦντο τώρα καλὰ και ἀφιναν ἓνα θόρυβο σὰ νὰ φλυαροῦσαν ἐρωτικά. Ἡ μυρουδιὰ ἐγέμιζε τὸ δωμάτιο. Τὸ νυχτερινὸ ἔντομο ξακολουθοῦσε νὰ τραγουδᾷ τὸ μονότονο τραγουδι του σὰ νὰ διηγῆτο στὰ λουλούδια τοῦ κήπου ἱστορίες ἐρωτικές.

Ὁ Κωστής ἦτο πολὺ μακρυὰ, ὁ Ἀριστείδης πολὺ κοντὰ. Ἡ Κικὴ ἀγαποῦσε τὸν Κώστα, ἀλλὰ ἀγαποῦσε περισσότερο ἀπ' αὐτὸν σὲ πολλές στιγμές, τὸν ἄνδρα.

Ὁ Ἀριστείδης τὴν πέτυχε σὲ στιγμές, ποῦ ἀγαποῦσε τὸν ἄνδρα. Καὶ ἦταν μιὰ βραδιά, μιὰ λιγομένη, λάγνη βραδυὰ. Ὑστερα ἀπὸ λίγο καιρὸ ἀρραβωνίσθησαν.

* *
*

Ὁ Κώστας, ὁ Δαρδᾶς ἦταν ὑπάλληλος τοῦ Δήμου. Κάποιος συγγενὴς του κομματάρχης τοῦ Δημάρχου τὸν εἶχε κάνει. Εἶχε γονεῖς, ἀλλ' αὐτοὶ ἦσαν μακρυὰ και φτωχοί.

Εἶχε χρόνια νὰ τοὺς δῆ. Οὔτε τοὺς ἔγραφε πιά, καθὼς και ἐκεῖνοι.

— Μὲ λησμόνησαν! ἔλεγε κάποτε ὁ Κώστας, ὅταν τοὺς ἐπιθυμοῦσε.

— Ἄς λάμπει ὁ ἥλιος και ἄς λάμπει στὰ βουνά! ἔλεγε πέρα μακρυὰ ἢ μανά του.

Ὁ Κώστας ἀγαποῦσε τοὺς γονεῖς του πολὺ και ποτὲ δὲν θὰ πίστευε, ὅταν ἔφρευε ἀπὸ τὴν πατρίδα του, ὅτι θὰ ἔρθη καιρός, ποῦ οὔτε θὰ γράφη στοὺς γονεῖς του! Ὁ γέρο Χρόνος σιγὰ, σιγὰ τοῦ ὕφανε γύρω στὴν ἐνθύμησί του ἓναν πέπλο, τὸν ὁποῖο ἀπ' ἀραῖο στὴν ἀρχὴ τὸν πύκνωσε σιγὰ, σιγὰ. Πολλές φορές, ὅταν ἦταν μεγάλες ἐορτές στὸ νοῦ του ἐρχόντουσαν μέρες περασμένες και ὅταν ἔβλεπε στὰ σπήτια νὰ γλεντοῦν ὄλοι μαζί οἱ συγγενεῖς, μελαγχολοῦσε.

Ένα πρωτὸ ξύπνησε, μετὰ ὕπνο γεμῆτο ὄνειρα θαμπά, ποῦ χοροπηδοῦσαν ἐμπρός του, σὰ μπερδεμένο καὶ μισοκομένο πανόραμα.

Εἶχε δὴ στρατούς νὰ τρέχουν, κόσμο, ἔπειτα ἀμαξες, ἕνα κκράβι νὰ τρέχη στὴν ξηρά, ἕνα κοπάδι πρόβατα ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα του καὶ δυὸ ἄλογα νὰ τρέχουν ἀχαλίνωτα!

Ἐνῶ ἀκόμη τοῦ φαίνόταν νὰ βλέπη τὴ σκιά τοῦ κόσμου, ποῦ εἶχε δὴ νὰ φεύγη, θυμήθηκε τὰ χθεσινά! Ἡ λύπη του ὅμως δὲν ἦταν ἐκεῖνα τῆς νύχτας, σὰν αὐτὰ νὰ εἶχε κρυσταλλωθῆ καθὼς τὰ νερὰ τὸν χειμῶνα!

Ὁ ἥλιος ἔμπαινε ἀπ' τῆς χαραματίδες καὶ στῆς ἀκτίνες του χοροπηδοῦσε ἡ σκόνη.

— Ἡ Κικὴ ἀρραβωνιασμένη!

Ἡ λατρεία του τὴν κόρη αὐτὴ τὴν εἶχε ἀνεβάσει σὲ βάρθο, ποῦ ἦτο ἀδύνατο νὰ σταθῆ! Γιαυτὸ τώρα δὲν μπορούσε νὰ τὸ πιστεῦση.

Ἡ λύπη του ἀρχισε νὰ ἀναλύεται! ἀπ' ἔξω ἦρθε μιὰ χονδρὴ φωνὴ μανάθη, ἔπειτα μιὰ ἀμαξὰ πέρασε γρήγορα. Τὰ γυαλιὰ τρίξανε. Τὸ μαστίγι ἀκούσθηκε νὰ χτυπᾷ.

— Πῶς τρέχουν!

Μέσα στῆς μπερδεμένες, κομματιασμένες σκέψεις του, σὰ σὲ συντρίμματα οἰκοδομῆς, μπῆκε αὐτό, ἐχώθη στὴ μέση. Ἡ παλιὰ σχέσις, ἔπειτα πλησίασε σβυσμένη, ἀδύνατη σὰ ζωγραφιά ποῦ πρέπει πάλι γιὰ νὰ ζωηρεύση νὰ ξαναχρωματισθῆ, μὲ τὸ χρῶμα τῆς μνήμης!

Θυμήθηκε μαζὺ ἕναν ὄρκο του, ποῦ εἶχε κάμῃ τὴν νύχτα καὶ κοντὰ σαυτὸν μιὰ ἐνθύμησι παλιὰ, ποῦ τὸν εἶχε κάποτε πειράξῃ πολὺ. Μιὰ μέρα εἶχε συναντηθῆ μὲ μιὰ γυναῖκα κακῆς διαγωγῆς. Ἡ γυναῖκα αὐτὴ τὸν κύταξε καὶ ἔξαφνα καθὼς αὐτὴ ἀκόμα δὲν εἶχε ἀποσύρει τὸ βλέμμα της, τοῦ φάνηκε νὰ ἔχη αὐτὸ ὁμοιότητα μὲ τὸ βλέμμα τῆς Κικῆς! Ναι εἶχε κάτι ὅμοιο, μιὰ λάμψι μέσα, ἢ μιὰ ἀκτίνα!

Θέλησε νὰ τὸ διώξῃ ἀπ' τὸ νοῦ του καὶ ἐστάθηκε ἀδύνατο. Μάλιστα ὅσο προσπαθοῦσε νὰ τὸ βγάλῃ, τόσο τοῦ πχρυσιαζόταν τὸ βλέμμα κεῖνο καὶ τοῦ φαίνόταν σὰν τὰ μάτια τῆς Κικῆς νὰ πῆγαν γιὰ λίγο στὴ γυναῖκα κείνη! Μέσα στὴν ἀσπράδα τῆς ἀγάπης του αὐτό, ἀπὸ τότε, κόλλησε σὰ καλὸ ζώτιο! Πέρασε καιρὸς καὶ στὴ μνήμη του ἔμενε καὶ τὸν τυρανοῦσε. Μαζὺ πάντοτε μὲ τῆς σκέψεις τῆς ἀπιστίας, ἢ ἐνὸς βίου κλοῦ παρουσιαζόταν στὴ μέση. Τώρα πάλι τοῦ ἦρθε στὸ νοῦ καὶ θέλητε νὰ τὸ στερεώσῃ, ἀλλὰ εἶδε ὅτι δὲν ἤθελε! Παρατήρησε ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀπιστία τῆς Κικῆς τὴν ἤθελε τιμίαν! Θυμήθηκε τὸν ὄρκο, ποῦ ἔκανε τὴν νύχτα. Εἶχε ὠρμισθῆ νὰ πᾶψῃ πιά νὰ σκέπτεται γι' αὐτήν. Ἐπρεπε νὰ λησμονήσῃ!

Ἡ σκόνη χοροπηδοῦσε στῆς ἀκτίνες σὰ νὰ εἶχε μαζευτῆ ἐκεῖ νὰ παίξῃ...

"Εξαφνα χασμήθηκε. Στο νοῦ του ἦλθε ἓνα χάσμημα ποῦ εἶχε κάνει ἓνας συγγενής του τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου του, στὸ τραπέζι.

— "Ἐχω μιὰ νιότη! εἶπε καὶ ἔβαλε τὸ χέρι στὸ στόμα.

Ἡ μάνα του πετάχθηκε ἀπ' τὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ τραπεζιοῦ, ποῦ εἶχε πά ρη τὴν καλλίτερη θέσι καὶ δὲν ἐννοῦσε νὰ τῆς χαλάσουν τὴν εὐτυχία.

— Δὲν ξέρομε εἶχεις νιότη, ἢ δὲν ἔχεις! πνιτρεύθηκες; Θὰ γλεντι σουμε!

Πόσα καὶ πόσα τοῦ εἶχαν ἔρθη στὸ νοῦ τότε, ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια τοῦ ἐξαδέλφου τοῦ! Ἦταν μεγαλειότερός του κείνος πολὺ ἀπ' αὐτόν. Θυμῆθηκε πῶς στεκόταν, ὅταν τὸν στεφάνωναν, ἔπειτα πῶς μιλοῦσε. Ἀπ' τὸ νοῦ του πέρασαν καὶ ἡ μορφὲς τῶν γονεῶν του.

Τοὺς ἐπεθύμησε. Ἦθελε νὰ τοὺς ἔβλεπε καὶ αἰσθάνθηκε τὴν ἀνάγκη τους.

Ὁ πατέρας, ἡ μάνα του, τὰ ἀδελφία του, ὅλα πέρασαν....

Πέρασαν μέρες. Τὴν Κικὴ πιά δὲν εἶχε ἀφίσῃ τὸ νοῦ του νὰ τὴν συλλογισθῇ. Ὅλα τοῦ φκινόντουσαν νὰ εἶχαν σβύση, ὅτι τὴν λησμόνησε. Μιὰ μέρα ὅμως τὴν εἶδε. Ἐχασε τὸ χρῶμα του καὶ αἰσθάνθηκε τὰ γόνατά του βαρυά. Γιὰ νὰ χάσῃ τὸ χρῶμα του δὲν πρρατῆρησε τὸ δικὸ της χρῶμα ἀν ἐχάθη. Γιατὶ συγκινήθηκε θύμωσε ὑπερβολικὰ. Λοιπὸν τὴν ἀγκαποῦσε; Ἐκαμε αὐτὴν τὴν ἐρώτησι στὸν ἑαυτό του καὶ μαζὺ τοῦ θύμησε τὴν περιφρόνησί της, τὴν ψευτιά της, γιὰ νὰ τὸν θυμώσῃ καὶ νὰ αἰσθάνθῃ μῆσος, ἀπέχθεια γιὰ τὴν κόρη αὐτῆ!

Μιὰ μέρα σηκώθηκε μὲ μιὰ παράξενη χαρά. Ἡ αἰτία ἦταν ἓνα ὄνειρο. Εἶχε δῆ, ὅτι ἦτο ἀναρχικός καὶ μάλιστα ἀρχηγὸς ἀναρχικῶν!

Εἶχε δῆ συνομωσίες, ἄνδρες ντυμένους γυναικεῖα, στρατό....

Πρὶν ἔρθη τὸ μεσημέρι ἔφυγε ἀπ' τὸ γραφεῖο τοῦ Δήμου. Εἶχε αἰσθάνθῃ κακὰ τὸν ἑαυτό του καὶ θέλησε νὰ ἀναπαυθῇ. Ἦταν μέρα καλή. Γύρω στὸν ἥλιο καὶ πέρα μακρυὰ στὰ βουνά, πελώρια σύννεφα ἔτρεχαν σιγὰ. Κάποτε γεινόταν μικρὸ σκοτάδι, σὰ νὰ μάζευε τὰ φρύδια του ὁ οὐρανὸς καὶ κύταζε μὲ σκοτεινὸ βαρὺ μάτι.

Στὴν πόρτα του λίγο ἔλειψε νὰ συγκρουσθῇ μὲ μιὰ γυναῖκα ἀδύνατη, μὲ δυὸ λάκκους στὰ μάγουλα καὶ μιὰ μύτη καὶ σαγῶνι, ποῦ ἔκαναν λαβίδα. Κρατοῦσε ἓνα μπόγο.

Τὴν γνῶριζε.

— Τάμαθες; εἶχαμε γάμο ἀπόψε στὴ γειτονιά μας! Ἐαφνικά! Ἐαφνικά!

Ὁ Κώστας ἔχασε τὸ χρῶμα του καὶ αἰσθάνθηκε κίετι σὰ νὰ χωριζόταν, νὰ κοβόταν ἀπ' τὸ νοῦ του, ἢ ἀπ' τὴ καρδίᾳ του, ποῦ ἦτο δεμένο μυστικὰ ἀκόμη.

— Ποῦ; ρώτησε.

— Στοῦ Γιωργαλά!

— Ἦταν ἀπὸ τόσο καιρὸ ἀρραβωνιασμένη!....

"Αν ἦτο δυνατόν, θὰ ἔλεγε καλὰ ὅτι ἦτο πρὶν τὸν γνωρίσει ἀρραβωνιασμένῃ!

Ἡ κυρὰ Λούκενα ἔκανε τὸ σταυρὸ τῆς καὶ τὸν κύταξε σὰ νὰ τοῦ ἔλεγε.

— Ἦταν ἀρραβωνιασμένη καὶ ἔκανε σὰ τρελλή γιὰ σένα;

"Ἐπειτα βῶτησε.

— Αὐτὸν ποῦ πείρε τὴ πρᾶμμα εἶνε, τὸν ξέρεις;

— Πλούσιος!

Ἡ κυρὰ Λούκενα κίνησε τὸ κεφάλι.

— Ἔτσι εἶνε! ὁ πλούσιος πέρνη τὴν πλουσία καὶ ἄ; θέλη τὸν φτωχὸ!.....

Ὁ Κώστας νόμισε, ὅτι εἶδε λύπη στὸ πρόσωπο τῆς κυρᾶς Λούκενας.

— Ἐχετε δίκαιο! Ἡ φτώχεια χωρὶς νὰ εἶνε ἀτιμία, διώχεται περισσότερο ἀπ' τὴν ἀτιμία!.....

Ἡ κυρὰ Λούκενα ἀκούμπισε τὸ μπόγο, ποῦ κρατοῦσε χάμω καὶ τὸν ἔδενε.

Ἦταν σιδηρώστα. Μέσα ὁ Κώστας εἶδε ἓνα τριανταφυλλὶ πουκάμισο.

Ὁ Κώστας ἀνέβη γρήγορα τὴ σκάλα καὶ βίχθηκε στὸ δωμάτιό του. Ἐβλεπε τώρα ὅτι ἀγαποῦσε ἀκόμα τὴν Κική! Ἦταν μιὰ φωτιὰ σκεπασμένη μὲ σκέπη λησμονησιᾶς ποῦ ἔρριξε αὐτὸς καὶ ὄχι ἡ ἴδια ἡ λήθη!

Τὸ ὅτι παντρεύθηκε ἡ Κική, σ' ἄν ἄνεμος ὀρμητικὸς πέταξε τὴ σκέπη, ἔδωσε δύναμι στὴ φλόγα καὶ τὴν αἰσθάνθηκε!

Εἶδε τὸ σῶμα τῆς. Ἐκεῖνο στὴν ἀγκαλιὰ ἐκείνου! Στὴ μνήμη του ἦρθε μιὰ μέρα, ποῦ γιὰ νὰ ἀνέβη τὴ σκάλα γρήγορα, ἐπειδὴ ἔβρεχε, ἔδειξε ὅλη τὴ κνήμη τῆς καὶ ὅλες ἡ γραμμὲς τοῦ σώματός τῆς χοροπήδησαν! Τὸ ἤθελε, ἔτσι αὐτὸς ἐσκέφθη ἂν τότε καὶ τώρα, γιὰτὶ τὸν εἶχε δῆ ποῦ καθόταν στὸ παρὰθύρο καὶ ὅταν σήκωσε τὸ φόρεμά τῆς καὶ τὸ ἔσφιξε στὸ σῶμα τῆς, καθὼς ἀνέβαινε, στράφηκε νὰ δῆ καὶ αὐτὴ πῶς ἦταν.....

Κάτι τοῦ ἐρχόταν τοῦ Κώστα καὶ τοῦ ἔφερνε μιὰ ζάλη μὲ ἀπελπισία μαζύ, ἀλλὰ καὶ μέσα σαυτὰ ἦταν βίχμενὴ μιὰ ἠδονὴ ἀλλόκοτος! Ἡ σκηνὴ ποῦ θὰ συνέβη μετὰ τὸν γάμο, ἐκείνη στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ συζύγου τῆς, μὲ λεπτομερείες, ποῦ σὰ νὰ τῆς διψοῦσε ὁ νοῦς του, τῆς ζητοῦσε καὶ τῆς ῥοφοῦσε!

"Ἐξαφνα ἀκουσε τὴ καμπάνα τῆς ἐκκλησίας νὰ χτυπᾷ μεσημέρι. Δὲν κινήθηκε. Ἐμείνει γυρμένος, γυρίζοντας πάντα στὰ ἴδια. Ὁ ὕπνος σιγὰ, σιγὰ τοῦ ἔκλεισε τὰ μάτια βίχωντας τὸ νοῦ του μὲσα σὲ μέρα, ποῦ διψοῦσε. Κάποτε αἰσθάνονταν τὸ ψέμμα, ἀλλὰ ὁ ὕπνος τὸν κρατοῦσε σφικτὰ τυλιγμένο στὰ ὄνειρα.

* *
*

Πέρασε καιρὸς.

Ἐνα βράδυ ὁ Κώστας πήγαινε σ' ἓνα γειτονικὸ καφενεῖο. Ἦταν βραδυὰ μὲ σελήνη. Ἀέρας δὲν φυσοῦσε. Ὁ χειμῶνας κίνη τὴ βραδυὰ εἶχε μαζεύσει τίς

πτεροϋγες του, ήσυχάζε. Πλησίαζε στο καφενεύο, όταν αισθάνθηκε ένα χέρι να τον γκίζη ελαφρά.

— Κύριε !

Ήταν ένας λουστρος μικρός, που βρισκόταν πάντα κει στο καφενεύο και όπου τύχαινε κανένα γράμμα. Ή δεσποινίδες της γειτονιάς τον γνώριζαν και πολύ συχνά τον φώναζαν να αλείψη με βερνίκη τα παπουτσάκια τους. Αυτόν πολλές φορές ο Κώστας έστελνε με γράμμα στην Κική.

Όταν τον είδε τώρα του φάνηκε να έβλεπε παληά, εύτυχη ήμέρα εμπρός του. Κρατούσε ένα γράμμα στο χέρι.

Ο Κώστας κιτρίνησε πολύ, πολύ. Χωρίς να βρωτήση, να δει τον χαρακτήρα ενόησε από που έρχόταν. Και δέν είχε άδικο. Του έγραψε ή Κική. Πήρε το γράμμα και έφυγε για το σπήτι του. Στο δρόμο απέφυγε κάτι φίλους, που είδε και αισθάνθηκε θυμώ μάλιστα που άκουσε κάποιον να τον φωνάζη. Καθώς μπήκε στο δωμάτιο του στάθηκε λίγο και κύταζε απ' το παράθυρο του δωματίου το άντικρινό σπήτι. Ήτο σκοτεινό. Ένα μόνο παράθυρο του ήτο άνοιχτό και έδειχνε μέσα σκοτάδι. Ίσως δέν ήσαν εκεί. Άναψε φώς και άρχισε να διαβάζη το γράμμα της Κικής.

Όταν τελείωσε, απ' όσα έγραφε αυτά δέν έμεινε άλλο στο νού του παρά ότι ήθελε την σχέσι του πάλι, τον προσκαλούσε. Είχε δη καθώς διάβαζε ότι καθώς όλες ή γυναίκες και ή Κική κατηγορούσε τον άνδρα της ως βάρβαρο, γυναικά για να δικαιολογηθῆ. "Όλο αυτό το γράμμα του φάνηκε να έχη και να άφινη μιá μυρουδιά σαρκός, μιá μυρουδιά κλίνης και ήδονῆς ! Η καρδιά του χτύπησε από επιθυμία. Να άρχιση νέα σχέσις όμοια με την πρώτη, να την άπολαύση.

Έξαφνα αισθάνθηκε κάτι να σηκώνεται μέσα του σα να να ήθελε να τον έμποδίση.

Αυτή την γυναίκα την είχε σκεφθῆ για σύζυγό του και ποτέ δέν άφινε το νού του να σκεφθῆ άλλέως. Την είχε θέσει ψηλά και εκεί την άφισε χωρίς να θελήση ή να προσπαθήση να την κατεβάση μετά τον χαμό της αγάπης της. Την άφινε κει ήρχνωντας επάνω της ένα πέπλο λησμοσύνης. Τώρα τον ταράζει ή σκέψις να γείνη αυτή έρωμένη του. Και τον ταράζει μαζύ και ή σκέψις ότι απ' την αγαλιά του ένός αυτή θα έπεφτε στού άλλου ! "Όχι ! ή δική του όλοκληρη, ή δισόλου !

Μία σκέψις παρουσιάσθη. Και γιατί να την άφήση; Να παίξη, να γελάση, όπως αυτή τον γέλασε ! Θυμήθηκε τον πατέρα της και έπεθύμισε να εκδικηθῆ. Κλονίσθηκε για λίγο. Μέσα στο νού του του φάνηκε να πάλευχν δύο άνεμοι. Προχώρησε προς το παράθυρο. Το σπήτι του Γεωργαλά ήτο κατάκλειστο τώρα και ή σελήνη φώτιζε τους τοίχους και τα κλειστά παράθυρά του. Μια ήσυχία έβγαине από παντού. Ήταν ή ώρα, που άπλώνεται, πλαγιάζει ή σιωπή. Ένα

έντομο μόνο ναυτερινό κινούσθαι να βγάλει καρτά καρτά τὸ τραγούδι του. Αὐτὸ
ὄχι ναυτερινό τὸν ὕπνο τῆς σιωπῆς.

—“Ὁχι ἐκδικήσεις!

“Ἐκανε μὴ προσπαθῆτε, ἔναν ἀγῶνα νὰ νικήτε καὶ ἔταν τὸ κτώρθωσε τοῦ
ἐράνη νὰ ἔρριξε γίνονται.

Διςθκνότην καὶ τὸ σκίρθηκα. ὅτι κατὸ ποῦ ἔκανε ἔτο κταγορημένο ἀπὸ
μὴ σκέψι ἄλλα, ἀλλὰ ρίχτε τὸν ἔκατό του νὰ τὸ στεριώσα. Στὸ κεφάλι του, ἢ
μίσκ στὸ νοῦ του τοῦ ἐράνη νὰ ἔβλεπε ἢ νὰ στεριώσῃ μὴ ἰδέα τυλῆς, ποῦ ἔπει-
θηροῦσε καὶ τὴν ὅποιον ἐνόησε πὰ νὰ φώτιζε τὸ νοῦ του.

—“Ὁχι, ἔ; λαίψα! εἶπε.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

—100000—

ΤΡΕΛΛΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΥΠΝΟΣ

Τοῦ Ὑπνου τοῦ ἀνθοφόρου μὲ τὰ μάγια.
Ἐτοῦ Πόνου τὴν ἀγκάλη ἀλαφρογέροντας.
Τοῦ λέει ἡ μάτηρ Ἀγρόπνια ἡ κουκουβάγια.

—Προσμένοντάς Σε, οἱ τρεῖς μας ξαγρυπνοῦμε.
Τὸ σάβανό του οἱ δύο μας ἀργούφαιναμε
Μερόνυχτα χωρὶς νάγροικηθοῦμε. . .

Συντρόφεψέ τον ἄστραχλο ξενόχτι !
Μὰ ὁ Ὑπνος τὸν ὀλιμμένο ἐγλυκοκύνταζε
Καὶ φίλτρα καὶ βοτάνια ἐντὸς του ρίχτει.

Καὶ τὸ κορμί, ποῦ ἀγρόπνας κ' ἐπονοῦσε,
Πρώτη φορά, μονάχο, ἀποκοιμήθηκε
Πρώτη βραδεῖά τὸ χεῖλί του ἐγελοῦσε.

Πρώτη φορά ! Καὶ πλιὸ τὸ γέλι ἐκείνο
Μὰτ' ἐδούσε· μὰ μὰτε ἀντιφεγγίσανε
Τὰ μάτια του θολὰ φεγγάφ' ἢ κρίνο !

Στίχοι

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

—100000—